

Jens Erik
Jensen

**Mod
nye
tider**

En fortælling fra
dagens Danmark
i perioden
1969 - 1976

Indholdsfortegnelse

1 INDLEDNING

4.1 *Ib som Københavner*

5 TIL KONFIRMATION

6 ÅLBORG DISTRIKTSTOLDKAMMER

6.1 *TOLDBEHANDLING*

6.2 *VEJERBOD og "BODEGA"*

6.3 *DEN FØRSTE MÅNEDSLØN*

7 IBs FAR

7.1 *EF valget og Jordskredsvalget*

8 PÅ SMUGLERJAGT

9 FRA OMSEN TIL MOMSEN

9.1 *På momskontrolbesøg*

10 ELEVFESTERNE

10.1 *Afskedsfesten*

11 IB BLIVER KØBENHAVNER IGEN

11.1 *De andre værtshuse*

12 SKOLEGANGEN

12.1 *Eksamen*

12.2 *Skoleafslutningen*

13 VIETNAMDEMONSTRATIONEN

13.1 *Kollektivet*

14 UD AF KØBENHAVN

14.1 *Afskeden*

14.2 *Hr. Schwartz vil gerne sige farvel*

15 THY LEJREN

16 SOLDAT

16.1 Rekrutttiden er slut

17 NR. UTTRUP KASERNE

17.1 På "besøg" hos obersten

17.2 I "Tyrens røvhul"

17.3 Ib som jægersoldat

17.4 Hjemsendelsen

18 IB TILBAGE I ÅRHUS

18.1 E- afdelingen

18.2 Julefrokosten

18.3 Kris

18.4 Tragedien i Tyllerup

19 LIVET GÅR VIDERE

20 SKAL DET VÆRE TEOLOGI?

21 ANNE

21.1 Afbuddet

21.2 I biografen

21.3 Grøfthøjparken

22 NOK ET FORSØG

22.1 Maritza

22.2 Telefonopringningen

22.3 Undskyldningen

22.4 Mødet

22.5 Fodboldkampen

23 GRØNLÆNDEREN

24 FEMØ LEJREN

25 FADERENS SYGDOM VENDER TILBAGE

25.1 Ibs barndomsminder med faderen

25.2 På det sidste

26 FADERENS DØD

26.1 Tiden lige efter begravelsen

27 IBS MOR

28 JØRGEN FRA MELLEMBY

28.1 AMBASSADEUR

29 TOLDSKOLEN IGEN

30 TEOLOGI?

30.1 JOHANNES SLØK

31 PÅ FERIE I TVERSTED

32 LÆSØ TUREN

33 TIVOLI BLEV HANS SKÆBNE

34 ANNO 2018

1 INDLEDNING

Ib ser og oplever mange af de fænomener og begivenheder, som samfundet er så fyldt med i perioden 1969-1976.

Han møder mange spændende mennesker i vidt forskellige miljøer.

Han bliver elev i toldvæsenet, men han er ikke glad og tilfreds, så han søger hele tiden at finde ud af, hvad han vil med sit liv.

Han ser og oplever, hvor heftigt der bliver drukket på hans arbejdsplads og hvordan alkohol er en naturlig del af kulturen og af dagligdagen.

Han oplever den store standsforskel på de forskellige personalekategorier.

Han ser, hvor let man tager på at køre spritkørsel.

Han er i Thy-lejren, hvor der er fri hash og fri sex.

Han oplever, hvordan man introducerer cpr- systemet.

Han oplever tidens **fede** musik.

Han må forholde sig til den stærkt fordoms- og tabubelagte homoseksualitet.

Han deltager i en Vietnam demonstration, hvor han havner i et af politiets salatfade, og ender dagen og natten i et kollektiv.

Han oplever, at en præst bliver afskediget på grund af strid om dåbsoplæring.

Han oplever, at er man blot tilmeldt et videregående studium, kan man få SU i et ubegrænset antal år..

Han oplever, og deltager i, opgøret med autoriteterne.

Han oplever, hvordan mange landbrug går konkurs på grund af stor gæld til foderstofferne.

Han oplever de store kulturforskelle i forbindelse med de tyrkiske gæstearbejders ankomst.

Han oplever EF valget i 1972 og jordskredsvalget i 1973.

Han gennemlever sin fars død.

Han møder sin kommende livsledsagerske.

Han mister forbindelsen til fødebyen og til sin egen identitet.

2 FORORD

Det var ligesom starten på en helt ny tidsregning. De store forandrings tid.

Studenteroprøret fra Paris sendte sine varme vinde op til os.

Verden var ung, uskyldig og naiv, og ja, vel nok også ganske fordærvet.

Sæderne var i forfald, men det var, som voksede der noget menneskeligt meget værdifuldt frem, som om det var den personlige frihed og selvstændighed, retten til at være et selvstændigt og eget individ.

Både seksuelt og mentalt var denne periode en katalysator for denne menneskelige frigørelse.

Selvfølgelig eksisterede ondskab og krige i lige så stort omfang som ellers, men denne menneskelige frigørelse gjorde, at verden ikke kun var sort- hvid længere, der kom mange smukke farver og nuancer på livet.

Men udenfor de store byer levede man som man altid havde gjort. Den store forskel var, at den materielle del af tilværelsen blev ændret drastisk.

3 UD I LIVET

"Jeg vil absolut anbefale Deres søn, at søge ind i én af etaterne. I usikre og urolige tider har det altid været god latin, at når man stod med en fuldført realeksamen, så søgte man en elevplads i postvæsenet, statsbanerne eller toldvæsenet.

Betingelserne i sidstnævnte vil jeg anse for at være de bedste. Der er sikker ansættelse indtil pensioneringen og derefter en fin tjenestemandspension lige så længe man lever. Ja endog ens efterlevende kone bliver betænkt, hvis hun skulle være den, der lever længst.

Deril kommer, at momsens lige er indført, og det byder på mange faglige udfordringer og sikker beskæftigelse".

Ib havde bedst sin far om at forhøre sig hos kontorchefen på "FABRIKKEN", om der skulle være en ledig elevplads som ét eller andet pr. 1. august 1969.

Sandheden var nemlig, at han ikke anede sine levende råd om, hvad han skulle bruge resten af sin tilværelse til, nu han stod med det ny erhvervede eksamensbevis fra Sullerup Centralskole.

Da han gik i de mindre klasser, havde han haft en idé om, at han skulle være maskinarbejder i Pedersby lige som mange af dem, som han kendte fra fodboldklubben. Da han så, imidlertid senere, fik træsløjd og metalsløjd på skoleskemaet kunne han godt indse, at dette ikke var nogen farbar vej for hans fremtid. Ja, karakterbogens vidnesbyrd skilte sig markant ud fra alle de øvrige fag og dét ikke til den positive side.

I avisen havde Ib læst et interview med én, som lige var blevet udlært som laborant og som fandt, at det var et

overordentligt spændende job. De gik rundt i hvide kitler hele dagen og var lige så rene og pæne når de gik hjem, som når de mødte om morgenen. Deres arbejde bestod i, at de skulle gå og hælde nogle væsker op i nogle kolber for at se, hvordan de forskellige stoffer reagerede på at blive blandet sammen. Han havde prøvet det i kemitimerne hos lærer Hansen, og det var da vældigt underholdende selvom det engang imellem kunne bruse helt op af kolben, og selvom det engang imellem kunne lugte som en blanding af tyndskide og råddent æg. Nå, FABRIKKEN havde jo en pæn stor afdeling med laboranter, men kontorchefen havde ikke nævnt det som en mulighed, så ...

Ibs klasselærer fra grundskolen i Tyllerup havde opfordret ham til at uddanne sig som skolelærer på grund af hans rolige gemyt og hans store sociale indlevelse i navnlig de svage elevers situation. Ib var glad for karakteristikken, men kunne ikke forestille sig at skulle gå i skole i seks år endnu, først to år på HF og dernæst fire år på seminarium.

Et job på et kontor som for eksempel en bank, kommunekontor eller lignende, anså Ib som den sikre død, så nej. Men tiden gik, et eller andet måtte ske, og den kontorchef var måske ikke så tosset endda, så der røg altså lige en ansøgning om toldelev afsted, så måtte skæbnen råde.

4 TOLDELEV

Om ikke posten kort tid efter kom og afleverede et brev fra den danske toldetat med besked om, at man ønskede at se Ib til en samtale om eventuel ansættelse i toldvæsenet. "Ja, ja lad os da bare prøve", tænkte Ib.

Samtalen skal foregå med chefen for Ålborg Distriktstoldkammer. Han viser sig at være tudsegammel, helt askegrå i huden og med kæmpestore øjenbryn, der næsten helt dækker øjnene. Hans stemme er meget svag og lav, så Ib må læne sig helt frem i stolen, som var han både døv og blind, for at opfatte, hvad der bliver sagt. Da chefen rejser sig for at hælde kaffe op, giver hans muskelløse ben og knæ efter under ham, og han tumler halvvejs tilbage i sofaen i en temmelig ublid landing. Nå, tænker Ib, den kop kaffe må vi få en anden dag samtidig med, at han kigger på bordet og siger: "Det er sørme da godt, at det ikke er et lyst bord". Ingen reaktion.

Da chefen genvinder luft og energi til at kunne tale, hvisker han nærmest, at der jo er mange ansøgere til et sådant job, og at han langt fra kan love ansættelse på baggrund af de karakterer, der bliver forelagt ham her, men at han da med glæde skal sende ansøgningen videre i systemet. Så er det til gengæld også ligesom det var et opbud af de sidste kræfter, og at han nu skal hen og hvile, ja måske endda have sig en lille lur. Ib forstår, at audiensen er forbi, og uden yderligere kommunikation skilles de to parter.

Ib havde ved samtalen, om ikke andet, virkelig fået bekræftet sine værste fordomme, det er faktisk så støvet og

kedeligt, som han troede. Ja, og hvad var det dog for en mumie af en chef, han havde mødt.

Hvordan var så ikke resten af personalet?

En uge senere kom brevet fra Direktoratet for toldvæsenet: "De ansættes herved som toldelev fra 1.

august 1969 at regne. De første seks uger foregår på toldskolen i Kbh. og efter bestået eksamen her foregår de næste to år med tjeneste ved Ålborg Distriktstoldkammer, hvorefter der returneres til toldskolen til et etårigt teorikursus med afsluttende eksamen".

Ib skulle altså forlade Tyllerup, moderens kødgryder og forældrenes altomsluttende omsorg, men dog heldigvis kun for en seks ugers periode. Men København, hvordan nu det med alt det?

Alene sejlturen derover, ja det var godt nok noget af en mundfuld, han var ved at gabe over her.

4.1 Ib som Københavner

Undervisningen foregik på toldskolen lige bag ved Amalienborg. Ib gjorde meget store øjne, tænk sig at stå foran alt det her, som han kun havde læst om og set på tv, det var da et rent eventyr at havne midt i.

Også en meget skræmmende oplevelse var det, hvor lille følte han sig ikke, og så lige midt i et stykke danmarkshistorie, som han havde slugt med vidtåbne sanser, da han gik i grundskolen. Han skulle da ellers lige love for, at byen var blevet genopbygget efter englændernes bombardement i 1806.

Ib delte skæbne med langt de fleste af sine kursuskammerater, mange af dem kom fra ganske små

samfund og fælles for de fleste var, at de kom fra beskedne sociale kår og uden nogen boglig tradition. Meget ofte som den første i familien, der så meget som havde taget en realeksamen, altså egentlige mønsterbrydere.

På skolen var de allerede den første dag blevet boosted med selvtillid til at klare en lang ansættelse i etaten, da statistikken viste, at en meget stor procentdel ville forblive i her indtil de skulle pensioneres.

Skolens leder bød dem nemlig velkommen med ordene: "Hjertelig velkommen til blomsten af Danmarks ungdom plukket med nænsom hånd". 42 elever startede og 40 bestod eksamen og kunne så, spredt over hele landet, starte deres elevtid på et toldkammer.

Ibs moster Elise og onkel Thomas var netop flyttet fra en mindre lejlighed på Østerbro til et parcelhus 25 km nord for København, og de tilbød Ib kost og logi i de seks uger, hvilket var en kæmpe lettelse for Ibs far og navnligt mor. Denne havde været meget ængstelig for, hvordan den lille "Manser" skulle klare sig i den stressede verden, og fik han nu også nok at spise?

Elise var hjemmegående medens Thomas arbejdede på et ingeniørkontor inde midt i København. Ib blev så afleveret på Toldbodgade klokken 8.00 hver morgen, hvilket kunne nås ved at køre hjemmefra blot 40 minutter tidligere. Om eftermiddagen blev Ib siddende på skolen og forberedte sig til den kommende dag.

Turen hjem tog ligeledes 40 minutter, hvor man, uden at der på noget tidspunkt opstod nogen kødannelse, kunne tilbagelægge de 25 km. Men det var godt nok også i en orangefarvet BMW 320i.

5 TIL KONFIRMATION

Knap var Ib kommet hjem fra København, før hans tre år yngre fætter skulle konfirmeres.

Ib smagte her, for første gang, alkohol. Det var en ikke særlig stærk vin, og Ib hældte det ned, som var det saftevand.

Da fedekalven var fortæret fortrak selskabet til andre områder af huset. Der var en del værelser ovenpå, og Ib så sit snit til at følge med den 17-årige nabodatter, som havde hjulpet til med serveringen, med ind på et af disse.

Her var en radio, hvorfra det gjaldede ud med tidens hotteste toner. En melodi blev spillet igen og igen, den kunne ingen stå for, og det var Beatles, der sang:

Obladi-oblada.

Ib fik et par sving om med pigen og fik hende lokket hen på ottomanen, hvor de begyndte at kisse misse. Vinen havde gjort sin virkning, hævningerne var borte, genertheden fordampet, og hvad kunne dette dog ikke føre til. Men før Ib fik tid og mulighed for at lægge nogen plan for det videre forløb, bragede døren op og ind trådte konfirmanden og hans tre lillebrødre.

Så nemt var det altså heller ikke at erobre en pige inklusive alle retterne fra hendes menukort.

Det blev på tide at drage hjem, der var jo en pæn køretur forude.

Ib kørte med sin onkel Frode, moster Kristine og moster Andrea.

Da de nåede Nordskov, blev de enige om, at det var lige lovlig langt at tilbagelægge strækningen i et hug, så de holdt ind ved restaurant Ritz, hvor de fik sig et par swing omer og et par læskende drinks til at spæde konfirmationens ration op med, så virkningen af indtaget under festen ikke helt skulle fortage sig, og det gode humør skulle forsvinde. Efter et par timer entrede de på ny den marineblå Opel Record for at tage turen bagom hjem via Pedersby.

Med jævne mellemrum måtte Frode have et puf i siden, når han skiftevis var ved at komme for langt ud i vejkanten og nærmede sig rabatten, og skiftevis kæmpede en kamp med at holde øjenlågene hævet, så det var muligt at se kørebanen.

Den tavse stemning blev pludselig brudt af Ib, der højlydt meldte, at han havde tabt en cigaret med ild i på gulvet ved bagsædet. Kristine, der ellers var frygtelig pernitten med renlighed og orden, udbrød:

”Skide være med det, lad lortet ligge, du får bare en ny her”.

Hen på de små timer ankom de til Tyllerup for at blive mødt af Ibs mor med den største skideballe på markedet den dag, men alle tænkte, at det jo havde været sjovt, og der var jo ingenting sket, så hvad i alverden var der dog at hidse sig op over.

Onkel Frode var familiens ”krigshelt”, så han havde måske lidt længere snor end mange andre. Han var, som født i 1921, knap 20 år gammel, da krigen brød ud. Han var nylig udlært svejser på Ålborg Skibsværft, hvor han var fortsat som svend dernæst.

Som glødende modstander af tyskernes besættelse kom han meget hurtigt med i den lokale modstandsbevægelse i Ålborg. Talrige sabotager deltog han i, i starten først og fremmest vendt mod virksomheder, der betjente tyskerne

ved produktion eller handel, men efterhånden mere og mere mod den langt farligere del, nemlig Rørdal flyveplads og Ålborg lufthavn.

Begge steder, som jo var af helt vital betydning for tyskernes strategi først og fremmest overfor Norge.

I 1943 klippede han og en kammerat en "feltmadras" skaldet. Dette anmeldte hun til Gestapo, og en eftersøgning blev sat i gang på de to. Imidlertid var de to så "heldige", at blive arresteret af den lokale danske betjent, hvorefter de begge blev indsat i arresten i Thisted i 60 dage samt tilpligtet at betale erstatning til "feltmadrassen".

Efter at have udstået straffen intensiverede Frode modstandskampen navnlig mod fly og hangarer i Ålborg lufthavn. I februar 1945 strammedes nettet så meget om Frode, at det blev besluttet af den lokale ledelse, at han skulle sendes til Sverige i sikkerhed.

En kulsort februar nat 1945 blev Frode kørt til Strandby, nordøst for Frederikshavn, og blev om natten fragtet over Kattegat i en lokal fiskekutter.

Efter krigen fik Frode kontakt med kutterejereren, og han og Kristine fik derefter fiskekutterparret som nære venner i en årrække.

6 ÅLBORG DISTRIKTSTOLDKAMMER

10. september 1969 klokken 7.50 mødtes de nye toldelever på stentrappen til toldboden, Østerågade i Ålborg. Alle fire ulasteligt klædt i hvid skjorte og slips, sorte nypudsede sko, grå benklæder og blå blazer.

Der var Jens fra det vestlige Lille Vildmose, Ib fra det østlige Store Vildmose, Martin fra det vestlige Jammerbugt og Bent fra det vestlige Skagerrak, så Direktoratet havde haft en fin forståelse for, at lave en ligelig geografisk fordeling med centrum i Ålborg.

Ib startede i E-afdelingen i "Skibslisten", et lille bur midt i det store ekspeditionslokale.

Arbejdet bestod i at bogføre navne, nationaliteter, vægt, arten af gods mv. på alle de skibe, der anløb Ålborg og Nørresundby havne. Et job der fysisk blev udført af toldbetjentene på vegne af Danmarks Statistik. Arbejdet var meget simpelt, så der var rigelig tid til at følge med i, hvad der i øvrigt skete i det store lokale.

Her udspillede der sig, på næsten daglig basis, det mest pudsige sceneri.

Ved ti tiden om formiddagen blev den tunge dør til det store ekspeditionslokale lige så forsigtigt lukket op.

Man kunne fornemme, at det skete med et vist besvær, og ganske rigtigt; Et lille hoved spejdede rundt i lokalet og stille og næsten uset bevægede han sig på tværs over til hjørnekontoret. Det var lederen af A-afdelingen, der kom på besøg hos lederen af E-afdelingen.

Audiensen var ganske kort, så gik turen tilbage igen, denne gang måtte han ofte bruge begge hænder på grund af sin

lidenhed, da døren nu skulle åbnes indad og derfor ikke kunne skubbes op. Præcis tre minutter efter, at han havde forladt lokalet gik døren op igen.

Denne gang med en styrke og bestemthed, der vidnede om, at det var en person af en helt anden pondus, der kom på besøg. Det var næstkommanderende i D-afdelingen, 30 cm højere og 40 kg tungere end den forrige besøgende. Den nye gæst skrædede nu ind i kontoret før hjørnekontoret og opholdt sig der to til tre minutter før turen gik den anden vej, og døren til E-afdelingen nærmest blev flået op. Det var kontrolløren i motorafdelingen, han havde været på besøg hos.

Præcis tre minutter senere viste lederen fra E-afdelingen og kontrolløren fra motorkontoret sig i det store lokale. Uden at ænse hinandens tilstedeværelse forlod de nu begge lokalet.

Nu stimlede folk sammen og der blev nu gjort indsats i kolde kontanter om, hvor længe de fire musketerer var væk denne gang. Puljen blev så udbetalt ti minutter efter ledernes hjemkomst. Én gang om ugen, som regel om fredagen, blev der også spillet på, hvem af de fire der virkede mest påvirket af fraværet. Engang imellem, når fraværet var af længere varighed end sædvanligt, blev der sendt en spejder ud fra kontoret over på café "Potten" for at sikre sig, at alt var ok.

Begge "hold" har således spillet et spil, som de var sikre på, at det andet hold ikke havde noget kendskab til.

Hvem sagde, at det var kedeligt at sidde i "Skibslisten"?

Den næste afdeling lb skulle uddannes i, var fortoldningsafdelingen.

Når speditørelleverne kom med deres fortoldningsbegæring, var de garanteret en behandlingstid på 24 timer, så kunne godset bedre køres ud

til importørerne og også sælges og anvendes indenfor denne tidsramme.

Engang imellem skete det, at der var et særligt behov for hurtig fortoldning, og så måtte der våde varer på bordet før kontrollør Jørgensen overhovedet var i stand til så meget som at høre et sådant andragende.

Han sad sirligt og stemplede alle begæringer for at kontrollere, at tiderne og betingelserne overholdtes.

Selv ikke det stærkeste høreapparat ville have hjulpet, hvis proceduren skulle afviges. Hvis, derimod, speditøren så meget som hviskede navnet café "Svinet", og frokost mv., så var hørelsen så fin som hos et nyfødt barn. Resten af dagen var det så en anden bevægelse, der blev udøvet med højre arm. Den lidt hårde brug af håndled mv. til stemping blev nu afløst af den blide, harmoniske bevægelse, hvor glasset føres til munden samt af det ivrige dyp i den fremragende hjemmelavede sennep, når de ristede pølser skulle nedsvælges.

Resten af dagen, og meget ofte også aftenen, gik med denne beskæftigelse.

Kunne Jørgensen så lokke en af de unge speditionsdrenge med hjem i kanen i villaen i Kærby, var det ikke nogen dårlig tillægsgevinst, han var nemlig meget glad for unge mænd med stramme balder.

Ib var klar over JJs tilbøjeligheder, men han overnattede selv i dobbeltsengen en aften, hvor det var løbet lidt af sporet. Han så godt, at Jj gik nøgen i seng ved siden af ham, men han strammede underbukserne godt op og sov stille og roligt uden nogen pillerier hele natten.

Han tænkte tit på det sidenhen, men slog det så altid hen med, at han måtte for Søren da have mærket, hvis der var sket noget, så fuld havde han da heller ikke været.